

cuzinesc, 1290—1690)¹, și în cealaltă compilație, din care cel puțin ultima parte este scrisă de Radu Popescu: *Istoriile domnilor Țării Românești (Letopisețul Bălenilor)*, scris la sfârșitul sec. al XVII-lea și începutul sec. al XVIII-lea². După aprecierea prof. P. P. Panaitescu, letopisețul slavon — azi pierdut — ar fi fost scris de mai mulți autori în cursul sec. al XVI-lea, deci într-o epocă în care Moldova înflorea istoriografia domnească, dar nu avem suficiente temeiuri să presupunem existența acestei istoriografii în sec. al XV-lea (pentru sec. al XIV-lea și al XV-lea datele istorice, de cele mai multe ori greșite, sînt combinate ulterior)³. Același autor a arătat⁴ că printre faptele referitoare la istoria Țării Românești din secolele al XIV-lea—al XV-lea, *Letopisețul Cantacuzinesc* cuprinde cîteva știri din analele bulgărești și sirbești. Astfel, într-unul din manuscrise se spune: „Vlad vodă Călugărul au domnit ani 3. Și cînd s-au pus domn au fost cursul anilor 7001 (1493). Și au murit, cum scrie letopisețul slovenesc. Și după el au stătut domn Radul vodă cel Mare”⁵. Această știre se regăsește într-adevăr în *Letopisețul sirbesc*: *ѡдъ. ѡмре воєвода владшкѡ Калашерѡ, а сынѡ мѡ Радоуѡ вѡта на єтоѡ*⁶.

Un alt text pentru care se presupune un intermediar slavon — dat fiind numărul apreciabil de slavonisme existente în textul românesc tradus — este *Viața patriarhului Nifon*, scrisă în grecește, în spiritul scrierilor hagiografice bizantine și slave, de către Gavril, protul (conducătorul) comunității călugărești de la Athos, între anii 1517—1521⁷. Această scriere oficială, compusă la porunca lui Neagoe Basarab, este în bună măsură o istorie a Țării Românești de la sfârșitul sec. al XV-lea și din primele două decenii ale sec. al XVI-lea, fapt pentru care versiunea românească a și fost introdusă apoi în *Letopisețul Cantacuzinesc* și (într-o formă prescurtată) în *Letopisețul Bălenilor*⁸. Această scriere, asemănătoare întrucîtva cronicii lui Macarie din Moldova, compusă cu cîteva ani mai tîrziu, și celor ale ucenicilor săi, este un exemplu tipic de întrepătrundere a celor trei istoriografii: greacă, slavonă și română la începutul sec. al XVI-lea.

Există, de asemenea, presupunerea, susținută de I. C. Chițimia⁹, că la sfârșitul sec. al XVI-lea, cronica oficială a lui Mihai Viteazul a fost scrisă

¹ Vezi ediția critică îngrijită de C. Grecescu și D. Simonescu, Ed. Acad., București, 1960.

² Vezi ediția critică, îngrijită de C. Grecescu, Ed. Acad., București, 1963.

³ *Începuturile istoriografiei în Țara Românească*, „Studii și materiale de istorie medie”, V, 1962, p. 195—224.

⁴ *Ibidem*, p. 202—203.

⁵ *Istoria Țării Românești*, p. 5, în aparatul critic.

⁶ „Anul 7004 (1496), a murit voievodul românesc Călugărul, iar fiul lui, Radul, a rămas în scaun” (*Letopisețul de la Belo Polje* [Belopoljski]. Știrea apare de asemenea în *Let. Cetinje*, sub anul 1495, și în *Let. Ostojić*. Vezi Lj. Stojanović, *op. cit.*, p. 258).

⁷ Vezi D. Russo, *Viața sfîntului Nifon de Gavril protul Sfetagorei*, în *Studii istorice greco-române*, t. I, București, 1939, p. 17—34 (la p. 25, ipoteza succesiunii textelor: grec > slavon > român, care trebuie completată cu versiunea greacă populară: grec bizantin > grec popular și slavon > român). Vezi ultimele ediții: T. T. Simedrea, *Viața și traiul sfîntului Nifon, patriarhul Constantinopolului*. Introducere și text, București, 1937; *Viața sfîntului Nifon*. O redacțiune grecească inedită, editată, tradusă și însoțită cu o introducere de Vasile Grecu, București, 1944.

⁸ Cf. P. P. Panaitescu, *art. cit.*, p. 203—206, 222.

⁹ *Unele considerații în legătură cu originalul cronicii lui Mihai Viteazul*, Rsl, VI, 1962, p. 27—39.